

2017

T.C. Sağlık Bakanlığı

Sağlık Araştırmaları
Genel Müdürlüğü

[ULUSAL SAĞLIK AR-GE EYLEM PLANI]

Sağlık Alanında Teknolojik Bilgi Düzeyini ve Katma Değerli Üretimi Artırmak Amacıyla
Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yol Haritası

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ülkemiz politikaları ve uygulamaları açısından çok önemli olan Bilim Teknoloji Yüksek Kurulunun (BTYK) 25. toplantında (15 Ocak 2013) “Sağlık Alanının Öncelikli Alan Olması (2013/106)” ve “Sağlık ve Biyoteknoloji Alanında Araştırma Altyapılarının Kurulması, Geliştirilmesi ve Desteklenmesi (2014/104)” kararları alınmıştır. Bu kararlar ile sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenebilmesi adına önemli adımlar atılmıştır ve atılmaya da devam edilmektedir.

2010-2014 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı’nda; “sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi kapsamında Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi” stratejik amaçlar arasında yer alırken, “Sağlık Bakanlığı Ar-Ge Birimi’nin kurumsal yapısını güçlendirmek ve personel kapasitesini geliştirmek” ise hedefler arasında yer almaktadır.

2013-2017 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı’nda ise “Türkiye’nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmeye devam etmek” stratejik amaç olarak, “Sağlık sisteminin öncelikli alanlarında araştırmayı, geliştirmeyi ve inovasyonu teşvik etmek” ise hedef olarak yer almaktadır.

Ülkemizin önemli politika belgelerine konu olan sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerinin geliştirilmesi ve kapasite artırımı oldukça önemlidir. Bu kapsamda hazırlanan, Ulusal Sağlık Ar-Ge Eylem Planı çalışmaları iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Öncelikle konuyla ilgili kamu kurumları/kuruluşları, üniversite, sektör ve sivil toplum kuruluş temsilcileri ile birlikte bir çalıştay düzenlenmiş ve Ulusal Sağlık Ar-Ge Eylem Planı için altyapı oluşturulmuştur. Sonrasında ise çalıştay boyunca hazırlanan dokümanların revize halleri tüm paydaşlarla paylaşılarak nihai görüşleri alınmıştır. İkinci olarak ise, ulusal ve uluslararası yayınların, araştırma raporlarının ve veri tabanlarının incelenmesi ile sağlık Ar-Ge göstergeleri bakımından dünyada bu alanda önde gelen ülkelerin ve son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiş olan gelişmekte olan ülkelerin durumları ile ülkemiz verileri hazırlanmıştır.

Ulusal Sağlık Ar-Ge Eylem Planı’nda ülkemizdeki mevcut destek mekanizmaları ile ilgili bazı detaylar da yer almaktadır. Ülkemizde Ar-Ge faaliyetlerinin arttığı ve Ar-Ge göstergeleri açısından önemli ilerlemeler kaydedildiği bir ortamda sağlık Ar-Ge faaliyetlerinin de önemli katkılar sağlaması bütün ilgili tarafların sorumluluğundadır.

2000’li yılların başından itibaren daha hızlı ilerleme kaydettiğimiz sağlık alanı Ar-Ge çalışmalarında dünya pazarında arzuladığımız rekabet seviyesine ve Türkiye’nin 2023 hedeflerine ulaşabilmesi adına daha da çok emek vererek ülkemiz refah seviyesini artırabilmek tüm sağlık çalışanlarının çabalarıyla olacaktır.

Dr. Mehmet Rifat KÖSE
Sağlık Bakanlığı
Sağlık Araştırmaları Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	4
ŞEKİLLER TABLOSU.....	5
TABLolar TABLOSU	5
ULUSAL SAĞLIK AR-GE EYLEM PLANI ÖZETİ	6
1. GİRİŞ	7
2. SAĞLIK ALANI AR-GE YAPILANMASI	8
3. MEVCUT DURUM	10
3.1. Sağlık Alanı Ar-Ge Göstergeleri	11
3.1.1. Sağlık Alanı Ar-Ge Harcamaları	11
3.1.2. Sağlık Alanı Ar-Ge İnsan Gücü	13
3.1.3. Sağlık Alanı Bilimsel Yayın Sayıları.....	14
3.1.4. Sağlık Alanı Patent Sayıları	15
3.2. Sağlık Alanı Ar-Ge Faaliyetleri İçin Başlıca Destekler	17
3.2.1. Sağlık Bakanlığı.....	17
3.2.2. Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB).....	17
3.2.3. TÜBİTAK	18
3.2.4. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.....	19
3.2.5. Kalkınma Bakanlığı	19
3.2.5. Diğer Destekler	20
4. GZFT ANALİZİ.....	21
4.1. Güçlü Yönler	21
4.2. Zayıf Yönler	23
4.3. Fırsatlar	25
4.4. Tehditler.....	26
5. ULUSAL SAĞLIK AR-GE EYLEMLERİ VE FAALİYETLERİ.....	28
5.1. Hukuki, İdari ve Mali Düzenlemeler	28
5.2. Stratejik Planlama, Farkındalık Oluşturma ve Kapasite Geliştirme.....	32
5.3. Ulusal ve Uluslararası İşbirliği ve Koordinasyonu Geliştirme.....	34
5.4. Destek Mekanizmalarının, Finansman Yöntemlerinin ve Öncelikli Sağlık Ar-Ge Alanlarının Düzenlenmesi	37
5.5. Çıktıların Ticarileştirilmesi, Yaygınlaştırılması ve Etkin Kullanılması	39
SONUÇ	40

KISALTMALAR

Ar-Ge	: Araştırma ve Geliştirme
BSTB	: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
BTYK	: Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
EAH	: Eğitim ve Araştırma Hastanesi
EMBO	: European Molecular Biology Organization
ERIC	: Education Resources Information Center
ESFRI	: European Strategy Forum on Research Infrastructures
ICGBE	: International Conference on Genome Biology and Evolution
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİK	: Kamu İhale Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
SB	: Sağlık Bakanlığı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SUT	: Sağlık Uygulama Tebliği
TGB	: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
HSGM	: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
TİTCK	: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
KHGM	: Kamu Hastaneler Genel Müdürlüğü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSEB	: Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
YGHM	: Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YÖKSİS	: Yükseköğretim Bilgi Sistemi

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1. Genel Bütçeden Ar-Ge İçin Kullanılan Ödeneklerin Payı.....	10
Şekil 2. 2011-2015 Dönemi Sağlık Alanı Ar-Ge Harcaması Toplamı (Milyon €).....	12
Şekil 3. 2014 Yılı PCT Kapsamında Sağlık Sektörleri Paten Verileri (%).....	16

TABLolar TABLOSU

Tablo 1. Bazı Avrupa Ülkeleri 2011-2014 Yılları TZE Sağlık Alanı Araştırmacı Sayısı.....	13
---	----

ULUSAL SAĞLIK AR-GE EYLEM PLANI ÖZETİ

VİZYON

Sağlık alanında teknolojik bilgi düzeyini ve katma değerli üretimi artırarak dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer almak

AMAÇ

Sağlıkta Ar&Ge ve inovasyonu teşvik ederek yerli katma değeri ve ihracatı artırmak

ALT AMAÇ 1: Sağlık endüstrileri, üniversiteler ve sağlık sistemi arasındaki etkileşimi artıracak Ar&Ge ve teknoloji programları geliştirmek ve mevcut programlarının uygulama etkinliğini artırmak

ALT AMAÇ 2: Sağlıkta katma değeri yüksek yerli üretimi ve ihracatı artıracak altyapı ve mekanizmaları geliştirmek

HEDEF 1: Hukuki, İdari ve Mali Düzenlemeler

HEDEF 3: Ulusal ve Uluslararası İşbirliği ve Koordinasyonu Geliştirme

HEDEF 2: Stratejik Planlama, Farkındalık Oluşturma ve Kapasite Geliştirme

HEDEF 4: Destek Mekanizmalarının, Finansman Yöntemlerinin ve Öncelikli Sağlık Ar-Ge Alanlarının Düzenlenmesi

HEDEF 5: Çıktıların Ticarileştirilmesi, Yaygınlaştırılması ve Etkin Kullanılması

EYLEMLER

FAALİYETLER

UYGULAMA, İZLEME VE DEĞERLENDİRME MEKANİZMASI

1. GİRİŞ

10. Kalkınma Planında belirtilen “Türkiye’nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmek” amacı sağlık Ar-Ge çalışmalarının önemi bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca “yerli ilaç ve tıbbi cihaz üretimi” hedefiyle; değer bazında ilaç ihtiyacının %60’ının, tıbbi cihaz ihtiyacının %20’sinin yerli üretim ile karşılanması hedeflenirken, klinik araştırmalarda Türkiye’nin aldığı payın %25 artırılması da sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerine yönelik diğer hedeflerden biridir. Bahsedilen amaç ve hedefler üzerinden 10. Kalkınma Planında sağlık alanı Ar-Ge faaliyetleri için ne kadar önemli bir yer ayrıldığı ve bu konunun stratejik olarak ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Başbakanın başkanlığında, ilgili tüm Bakanların katılımıyla yılda iki kez toplanan ve bu anlamda en üst organ olan Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantıları ülke politikaları ve uygulamaları açısından çok önemlidir. Bilim Teknoloji Yüksek Kurulunun (BTYK) 25. toplantısında (15 Ocak 2013) “Sağlık Alanının Öncelikli Alan Olması (2013/106)” ve “Sağlık ve Biyoteknoloji Alanında Araştırma Altyapılarının Kurulması, Geliştirilmesi ve Desteklenmesi (2014/104)” kararları alınmıştır. Bu kararlar ile sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenebilmesi adına önemli adımlar atılmıştır ve atılmaya da devam edilmektedir.

2010-2014 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı’nda; “sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi kapsamında Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi” stratejik amaçlar arasında yer alırken, “Sağlık Bakanlığı Ar-Ge Birimi’nin kurumsal yapısını güçlendirmek ve personel kapasitesini geliştirmek” ise hedefler arasında yer almaktadır.

2013-2017 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı’nda ise “Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmeye devam etmek” stratejik amaç olarak, “Sağlık sisteminin öncelikli alanlarında araştırmayı, geliştirmeyi ve inovasyonu teşvik etmek” ise hedef olarak yer almaktadır.

2. SAĞLIK ALANI AR-GE YAPILANMASI

Sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerine yönelik gelişmeler yaşanırken başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere Ar-Ge faaliyetleri ile ilgili kurumlarda/kuruluşlarda çeşitli yapılanma süreçleri gerçekleşmiştir. Türkiye'deki sağlık alanı Ar-Ge faaliyetleri genel Ar-Ge faaliyetlerine göre çok farklılık göstermese de resmi süreçler açısından işletilmesi yakın tarihte başlamıştır. Sağlık Bakanlığı Ar-Ge çalışmalarına, 18 Nisan 2005 tarihli ve 47 sayılı Makam Onayı neticesinde Müsteşarlık Makamına bağlı kurulan "Sağlık Bakanlığı Araştırma Geliştirme Komisyonu" ile başlamıştır. Sonrasında bu komisyon Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde çalışmalarına devam etmiştir. Daha sonra ise Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü bünyesinde Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nı kurulması ile Sağlık Bakanlığının organizasyon şemasında Ar-Ge faaliyetlerinden sorumlu bir daire başkanlığı yer almaya başlamıştır. Son olarak da Ar-Ge Daire Başkanlığı ve görevleri, 663 sayılı KHK kapsamında kurulan Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü'ne devredildiği günden beri Sağlık Bakanlığı adına Ar-Ge faaliyetleri Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğünce devam ettirilmektedir. Sağlık Bakanlığında olduğu gibi diğer ilgili kurumlarda/kuruluşlarda da 21. yüzyılın başından itibaren önemli yapılanma hamleleri olmuştur.

BTYK'nın 25. Toplantısı'nda sağlık alanının öncelikli alan kabul edilmesi ile hâlihazırda devam eden süreçler ivme kazanmıştır. Yapılan yol haritası çalışmaları ile aşağıdaki alanlar ön plana çıkarılmıştır;

- İlaç
- Aşı
- Biyomalzeme
- Biyomedikal Ekipman
- Tıbbi Tanı Kiti

Patent koruması bitecek biyoteknolojik ürünlerin 2020 yılı itibariyle yaklaşık 100 milyar \$ civarında bir pazar payı olacaktır ve bu paydan Türkiye'nin de en üst seviyede faydalanabilmesi amacıyla başta güdümlü proje çağruları olmak üzere TÜBİTAK tarafından farklı destek mekanizmaları geliştirilmiştir. Dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla kurgulanan "Grip Aşısı" ve "Baş-Boyun Kanseri İçin Biyoteknolojik İlaç" gibi projelerle birlikte Türkiye'nin genom dizilemesi ve bazı hastalıkların genlerle olan ilişkisi gibi başlıklardaki projelere destekler sağlanmıştır.

BSTB tarafından belirli alanlarda ihtisas (tematik) teknoloji geliştirme bölgeleri hayata geçirilmesi üzerine faaliyetler yürütülmektedir. Sağlık alanı da bilişim, biyoteknoloji, nanoteknoloji, savunma, uzay, havacılık vb. öncelikli ve stratejik sektörle arasında olmasına binaen odak Ar-Ge yapılarının kurulması hedefiyle çalışmalar yürütülmektedir.

10. Kalkınma Planında bahsedilen, ilaç sanayiinin daha fazla ihracat yapabilen, uluslararası standartlardaki yüksek teknolojisini Ar-Ge ile bütünleştirmiş, uzun vadede yeni molekül geliştirme yönünde gerekli adımları atan, başta biyoteknolojik ve biyobenzer ürünler olmak üzere daha yüksek katma değerli ilaçlar üreten rekabetçi bir yapıya kavuşması sağlanması hedefiyle Kalkınma Bakanlığı tarafından sağlık Ar-Ge çalışmalarına farklı destekler sunulmaktadır. Bu kapsamda;

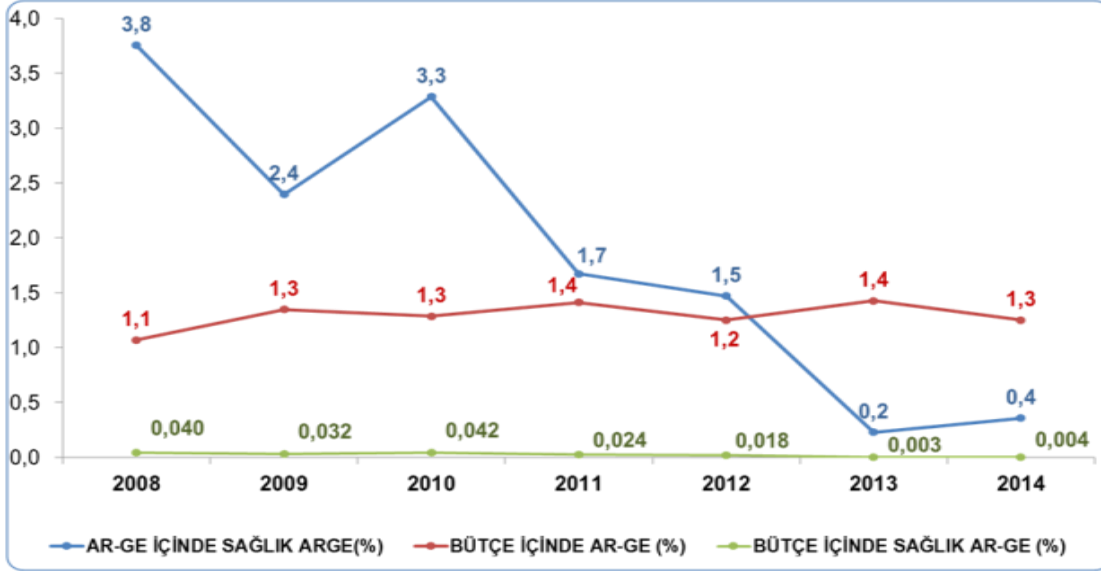
- Ülke ve bölge öncelikleriyle uyumlu,
- Kamu ve özel sektör ihtiyaçlarına odaklanmış,
- Disiplinlerarası ortak çalışmayı esas alan,
- Bütün araştırmacıların kullanımına açık,

Altyapıların ülkemize kazandırılması için “Tematik Araştırma Merkezleri” ile “Merkezi Araştırma Laboratuvarları” kurulmaktadır. Ayrıca, yukarıda bahsedilen kurumlar/kuruluşlar haricinde de sağlık Ar-Ge faaliyetleri ve yapılanma çalışmaları kapsamında birçok kurum/kuruluş yetki ve sorumluluk alanına göre 2000’li yılların başından günümüze kadar konuyla ilgili önemli adımlar atmıştır.

3. MEVCUT DURUM

Ar-Ge harcamaları hesaplanırken sektör/alan bazlı verilere yer verilmektedir. Şekil 1’de genel bütçe içindeki Ar-Ge harcamalarının, Ar-Ge harcamaları içindeki sağlık alanı Ar-Ge harcamalarının ve de genel bütçe içindeki sağlık alanı Ar-Ge harcamalarının kullanılan

Şekil 1. Genel Bütçeden Ar-Ge İçin Kullanılan Ödeneklerin Payı

Kaynak: TÜİK

Şekil 1’de görüleceği üzere genel bütçe içindeki Ar-Ge harcamaları 2008’de %1,1 seviyesinde iken 2014 yılında bir miktar artışla %1,3 seviyesine ulaşmıştır. Bu durum 2008 yılında GSYİH içindeki oranı %0,73 seviyesinde olan ve 2014 yılı itibariyle %1,01 seviyesine çıktığı bilinen Ar-Ge harcamaları açısından tahmin edilebilen bir durumdur. Özetle, genel olarak genel bütçe artarken içindeki Ar-Ge harcamalarının da bir miktar arttığını ifade etmek mümkündür.

Şekil 1’de genel bütçe içinden Ar-Ge’ye ödenen bütçe içindeki sağlık alanı Ar-Ge verileri de yer almaktadır. Ar-Ge ödemeleri içinde sağlık alanı ödemeleri 2008-2014 döneminde bir önceki döneme göre genellikle inişli çıkışlı bir seyir göstermiş fakat rakamsal büyüklük açısından 2008 yılında %3,8 seviyesinde olan Ar-Ge ödenekleri içindeki sağlık Ar-Ge ödenekleri 2014 yılında %0,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

3.1. Sağlık Alanı Ar-Ge Göstergeleri

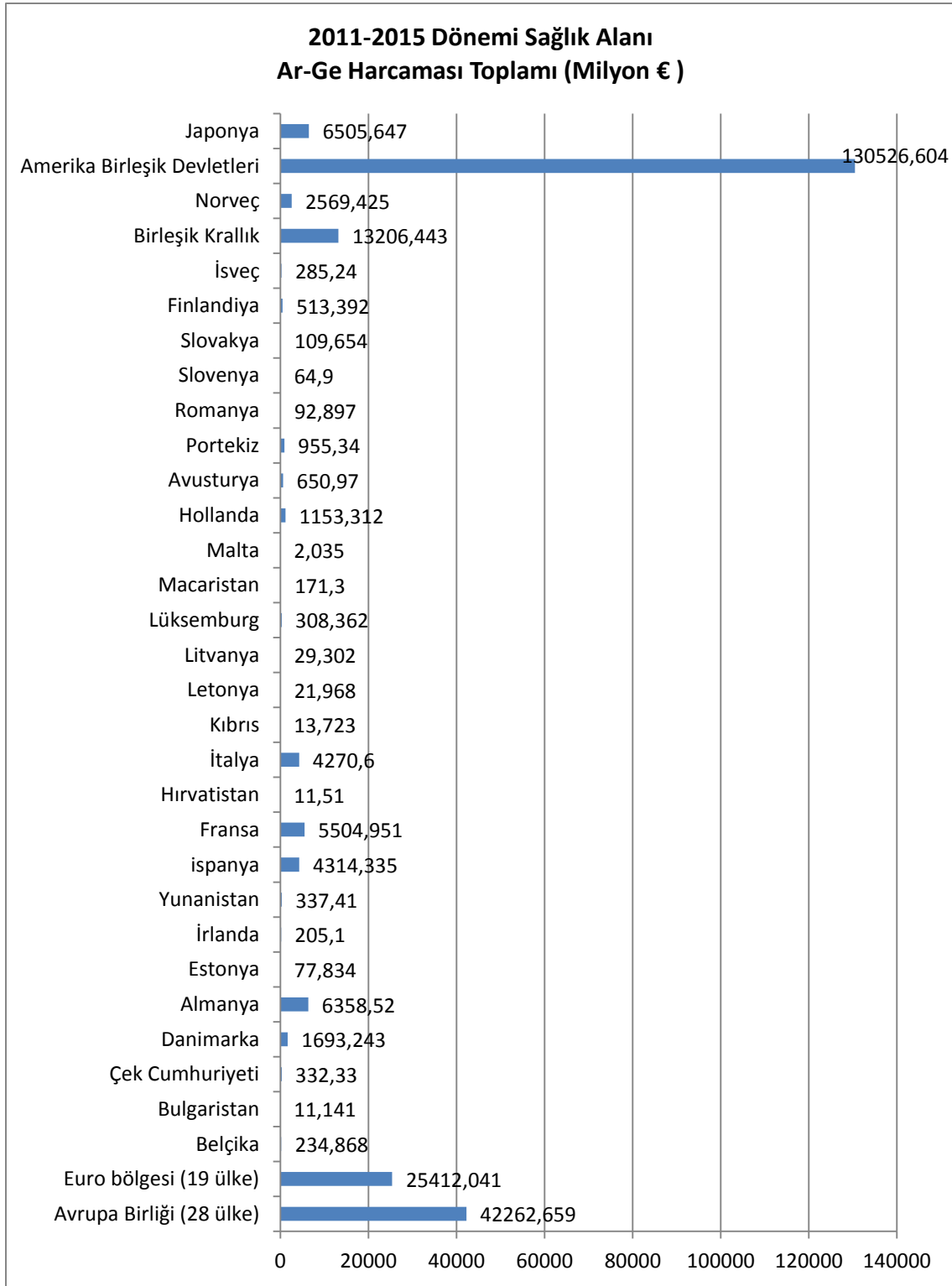
Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2016 raporunda göre gelişen, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin sağlık alanı Ar-Ge göstergelerinde büyük farklılıklar olduğunu vurgulamaktadır. Sağlık araştırmaları yüksek gelirli ülkelerde düşük gelirli ülkelerdeki ülkelere araştırmaların 352 kat daha fazla yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmaları somut veriler üzerinden değerlendirebilmek ve ülkelerin performansları karşılaştırmalı olarak ölçebilmek için genel kabul görmüş bazı göstergeler vardır. En fazla kullanılan göstergeler;

- Sağlık Alanı Ar-Ge Harcamaları
- Sağlık Alanı Ar-Ge İnsan Gücü
- Sağlık Alanı Bilimsel Yayın Sayıları
- Sağlık Alanı Patent Sayıları

şeklindedir ve bu göstergeler ile ilgili detaylar aşağıda yer almaktadır.

3.1.1. Sağlık Alanı Ar-Ge Harcamaları

Ülkemizde toplam sağlık alanı Ar-Ge harcaması 2008 yılında 47,8 milyon € iken 2015 yılında 58,8 milyon € olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde 28 AB üyesi ülkenin toplam sağlık Ar-Ge harcaması ise 2008 yılı için yaklaşık 7,29 milyar € olarak gerçekleşirken 2015 yılında 9,1 milyar € seviyesindedir. En fazla sağlık alanında Ar-Ge harcaması yapan ülke ise Amerika Birleşik Devletleri'dir. ABD 2015 yılında yaklaşık 30,4 milyar € harcama ile 28 AB ülkesinin toplam sağlık alanı Ar-Ge harcaması olan 8.6 milyar € sağlık alanı Ar-Ge harcamasının neredeyse 4 katı kadar harcama gerçekleştirmiştir. Aşağıdaki Şekil 2'de ise AB ve bazı diğer ülkelerin 2011- 2015 dönemi boyunca yaptıkları sağlık alanı Ar-Ge harcamaları (milyon €) yer almaktadır.

Şekil 2. 2011-2015 Dönemi Sağlık Alanı Ar-Ge Harcaması Toplamı (Milyon €)

Kaynak: EUROSTAT

3.1.2. Sağlık Alanı Ar-Ge İnsan Gücü

Ülkemizdeki Ar-Ge personeli sayısını artırmak ve Ar-Ge personelinin mesleklere ve sektörlere göre dağılımını iyileştirmek üzere TÜBİTAK koordinasyonunda, Bilim ve Teknoloji İnsan Kaynağı Stratejisi ve Eylem Planı uygulamaları gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, 2023 hedeflerine ulaşabilmek için Ar-Ge personeli sayısında yıllar itibariyle artışlardan bahsetmek mümkündür.

Sağlık alanı Ar-Ge personel sayısı da bu gelişmeye uyumlu bir şekilde artış göstermektedir. EUROSTAT verilerine göre 2006 yılında ülkemizde TZE toplam 7.658 araştırmacı sağlık Ar-Ge çalışmalarında yer alırken bu rakam 2014 yılında TZE 11.526 araştırmacı sayısına ulaşmıştır.

Tablo 1. Bazı Avrupa Ülkeleri 2011-2014 Yılları TZE Sağlık Alanı Araştırmacı Sayısı

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
Bosna Hersek	:	:	10	28
Bulgaristan	1.759	1.618	1.871	2.159
Çek Cumhuriyeti	4.386	4.174	4.249	4.009
Hırvatistan	1.810	1.782	1.865	1.726
Hollanda	17.179	17.482	17.925	18.382
Karadağ	87	:	69	69
Kıbrıs	63	55	50	57
Letonya	402	:	:	:
Macaristan	3.449	3.203	3.171	3.207
Malta	122	144	115	134
Polonya	11.501	11.227	11.335	12.635
Portekiz	5.894	5.690	5.194	5.230
Romanya	2.037	2.527	3.316	3.688
Sırbistan	2.505	2.564	2.568	2.281
Slovakya	2.155	2.214	1.698	1.644
Slovenya	919	911	1.011	:
Türkiye	10.921	12.195	12.913	11.526
Yunanistan	7.433	:	:	:

Kaynak: EUROSTAT

Tablo 1 verileri incelendiğinde, Türkiye'nin rakamsal büyüklük olarak yıllar itibariyle artış gösterdiği fakat Hollanda ve Polonya gibi nüfusu daha az olan ülkelere göre daha az sağlık alanı Ar-Ge araştırmacı sayısına sahip olduğu görülmektedir.

3.1.3. Sağlık Alanı Bilimsel Yayın Sayıları

Ülkemizin sağlık alanındaki bilimsel yayın performansı da uluslararası karşılaştırma yaparak değerlendirme yapabilmek adına önemli bir göstergedir. ULAKBİM Bibliyometrik Bilimsel Yayın Performans Raporu, 2010-2015 dönemi için Tıbbi Bilimler başlığı altında toplam 54 adet konu kategorisindeki bilimsel yayın verileri değerlendirilmiştir. Tıbbi Bilimler alanında toplam 5.014.355 adet yayın 31.102.175 atıf olarak 6,2'lik etki değeri üretmiştir. Dünya toplam yayın sayısının %36,34'ü Tıbbi Bilimler alanına ait olup, yayınların %55'i atıf almıştır. En çok yayının Biyokimya ve Moleküler Biyoloji (479.825) alanında, daha sonra sırasıyla Onkoloji (444.144), Nörolojik Bilimler (356.846), Cerrahi (337.355) ve Klinik Nöroloji (315.408) alanlarında olduğu görülmüştür.

Tıbbi bilimlerde en çok yayın üreten ABD'nin toplam yayınlarının %10,13'ü tıp bilimlerine aittir. Tıbbi bilimlerde Dünya etki değeri (6,2) üzerinde yayın üreten 34 ülkeden ilk sırada İsviçre (11,6) yer almakta, daha sonra ise İskoçya (10,96) ve İzlanda (10,89) gelmektedir. Tıbbi bilimlerde Türkiye 2,92 etki değeri ile 51. sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin tıp bilimlerindeki toplam yayın sayısı 91.560 ve bu yayınlara 267.037 atıf almış olup, toplam bilimsel yayın sayısının %44,43'ünü oluşturmaktadır. Tıbbi Bilimler alanında EU-28, BRIC ve OECD Grupları incelendiğinde grupların en çok yayın ürettiği üç bilim dalının aynı olduğu görülmüştür.

EU-28 Grubunda, Tıbbi bilim dalları içerisinde Hücre Biyolojisi(14,29) alanında en çok etki üretirken, BRIC Grubunda da en çok etki Hücre Biyolojisi(8,09) bilim dalında üretilmiştir. OECD Grubunda ise Nörolojik Görüntüleme(13,1) etki değeri en yüksek bilim dalı olmuştur.

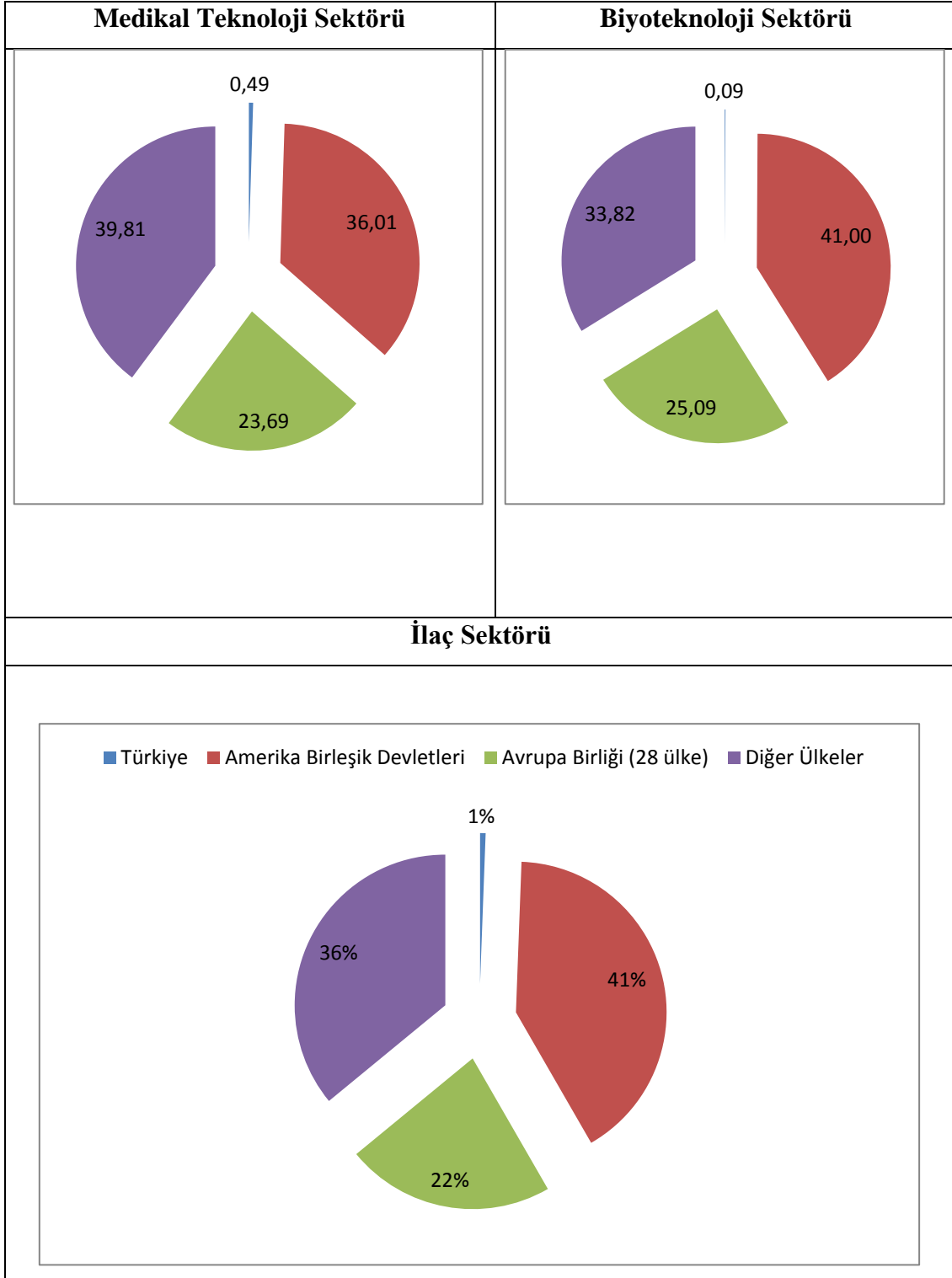
ABD, bu dönem içerisinde bütün yıllarda ilk üç içerisinde yer almakta, sıralamada ilk 13 ülkenin fazla değişmediği görülmektedir. Çin 2010 yılında 5. sırada iken, 2015 yılında 2. yer alarak yayın sayısını %122 arttırdığı görülmektedir. Yine aynı dönemde Portekiz 2010 yılında 31. sıradaki bilimsel yayın sayısını 2015 yılında 26. sıraya taşıyarak %34 artış sağlamıştır. Türkiye bu dönemde 17. sıradan 16. sıraya çıkmış olup, yayın sayısını %39 arttırmıştır. Türkiye 2010-2015 döneminde toplam bilimsel yayın sayısının %44'ünü Tıbbi Bilimler alanında gerçekleştirmiş ve 91.560 yayın üretmiştir. En çok yayını Cerrahi Bilimlerinde (9.888), daha sonra ise Kalp ve Kalp Damar Sistemi (7.950), Onkoloji (6.655) ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları(6.314) bilim dallarında gerçekleştirmiştir.

Türkiye Tıbbi Bilimler'deki bilimsel yayınlarının %12'sini işbirliği ile üretmiş ve yayınların %48,17' si atıf almıştır. En çok işbirliği yapılan ülkeler ABD (4.917), Almanya (2.256) ve İtalya (1.923) olmuştur. Tıbbi Bilimler alanında Türkiye' nin ilk 20 konuda Dünya sıralamasındaki yerine baktığımızda, yayın sıralaması bakımından 19 bilim dalı ilk 20 ülke içerisinde yer almakta, etki sıralamasında ise ilk 20 içinde yer alan herhangi bir bilim dalı görülmemektedir. Tıbbi Bilimlerdeki konu kategorileri kendi alanlarında yayın sayısına göre sıralandığında Türkiye' nin ilk 10 içerisinde yer alan konuları sadece Cerrahi Bilimler, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Uroloji ve Nefroloji ‘ alanlarıdır.

3.1.4. Sağlık Alanı Patent Sayıları

Patent ve Fikri Mülkiyet Haklarının çerçevesinde sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerinin çıktılarının korunması da önemli bir konudur. Ülkemiz sağlık alanında yüksek bir üretim kapasitesine, güçlü bir altyapıya ve nitelikli insan kaynaklarına sahiptir ve “IMS Küresel İlaç Kullanımı – 2020’ye Bakış Raporu” na göre dünyanın 18. büyük ilaç pazarıdır. Fakat Türkiye potansiyeline rağmen ilaç sektörü başta olmak üzere maalesef Patent ve Fikri Mülkiyet Hakları bakımından henüz dünya ile rekabet edebilen bir konumda değildir.

Sağlık alanıyla ilgili patent verilerine farklı kaynaklarda farklı şekillerde ulaşılabilmektedir. OECD veri tabanından sağlık alanı patent verilerine başlıca medikal, biyoteknoloji ve eczacılık başlıkları altında ulaşmak mümkündür.

Şekil 3. 2014 Yılı PCT Kapsamında Sağlık Sektörleri Paten Verileri (%)

Kaynak: OECD

Patent İşbirliği Anlaşması (PCT) uyarınca yapılan patent başvuruları dikkate alındığında OECD verilerine göre ilaç sektöründe 2014 yılında dünya genelinde 11 binin üzerinde patent başvurusu gerçekleştirilmiştir. Şekil 3 incelendiğinde toplam başvuruların %41,09'unun ABD tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye için bu oran %0,59'dur. 28 AB üyesi

ülkesinin toplam patent başvuru sayısı dünya geneli patent başvuru sayısının 2014 yılında %22,37'isini oluşturmaktadır. Ayrıca, OECD verilerine göre AB'nin ekonomik anlamda ve nüfus hacmi anlamında en büyük ülkesi Almanya'da 100.000 kişi başına düşen patent başvuru sayısı Türkiye değerinin 10 katından fazladır.

Biyoteknoloji sektöründe 2014 yılında dünya genelinde 11 binine yakın patent başvurusu gerçekleştirilirken, 28 AB üyesi ülkesinin toplam patent başvuru sayısı %25,09 seviyesindedir. Türkiye için bu sektördeki oran %0,09'dur.

Medikal teknoloji alanında ise 2014 yılında dünya genelinde 16 binden fazla patent başvurusu gerçekleşmiştir. Bu sektörde de %36,01'lik oranı ile ABD lider ülkedir. Bu oran 28 AB üyesi ülkesi için %23,69 iken Türkiye için %0,49 seviyesindedir.

3.2. Sağlık Alanı Ar-Ge Faaliyetleri İçin Başlıca Destekler

3.2.1. Sağlık Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı Ar-Ge faaliyetleri 18 Nisan 2005 tarihli ve 47 sayılı Makam Onayı neticesinde Müsteşarlık Makamına bağlı kurulan "Sağlık Bakanlığı Araştırma Geliştirme Komisyonu" ile başlamıştır. Söz konusu komisyon çalışmalarına Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde devam etmiştir. Daha sonra ise Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü bünyesinde Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nı kurulması ile Sağlık Bakanlığının organizasyon şemasında Ar-Ge faaliyetlerinden sorumlu bir daire başkanlığı yer almaya başlamıştır. Son olarak da Ar-Ge Daire Başkanlığı ve görevleri, 663 sayılı KHK kapsamında kurulan Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü'ne devredildiği günden beri Sağlık Bakanlığı adına Ar-Ge faaliyetleri Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğünce devam ettirilmektedir.

3.2.2. Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB)

Kamu ve özel kurumlarla ortaklıklar yaparak araştırmacılara bilimsel ortam sağlamak, bilimsel araştırmalar yapmak, sağlık Ar-Ge alanı çalışmalarında koordinasyon üstlenmek ve sağlık alanında inovasyonu teşvik etmek hedefiyle 2015 yılında kurulan TÜSEB sağlık Ar-Ge faaliyetleri kapsamında çalışmalarını yürütmektedir. Sağlık alanı Ar-Ge çalışmalarına katkı sağlamak, sağlık bilim ve teknolojisi ekosistemlerinin geliştirilmesi, yeni ürünlerin üretimi ve var olanların geliştirilmesi kapsamında aşağıda yer alan araştırma enstitüler TÜSEB teşkilat yapısı altında yer almaktadır.

- Türkiye Kanser Enstitüsü
- Türkiye Biyoteknoloji Enstitüsü
- Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü
- Türkiye Halk Sağlığı ve Kronik Hastalıklar Enstitüsü
- Türkiye Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü
- Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü
- Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü

3.2.3. TÜBİTAK

TÜBİTAK özel sektöre, kamu kurumlarına ve üniversitelere sağlık Ar-G konularında farklı destek mekanizmaları ile fon desteğinde bulunmaktadır. TÜBİTAK bünyesindeki başlıca destek programları ile ilgili kısa bilgiler aşağıda yer almaktadır.

TÜBİTAK-ARDEB Destekleri

Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB), tarafından yürütülen “1007-Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme (KAMAG) Projelerini Destekleme Programı” ile sağlık alanında Ar-Ge çalışmaları yürüten üniversitelere, kamu Ar-Ge birimlerine, özel kuruluşlara veya oluşturulan konsorsiyumlar tarafından yapılan proje başvurularına destek sağlanmaktadır. ARDEB tarafından yürütülen “1003 - Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı” kapsamında ise Ulusal Bilim Teknoloji ve Yenilik Stratejisi çerçevesinde belirlenecek öncelikli alanlarda sonuç odaklı, izlenebilir hedefleri olan, ilgili bilim/teknoloji alanlarının dinamiklerini gözeten ve yurt içinde yapılan Ar-Ge projelerinin çağrı bazlı desteklenmesi sağlanmaktadır. Sağlık Ar-Ge alanı çalışmaları için bahsedilen başlıca 2 destek programı haricinde ARDEB bünyesinde farklı destek programları sunulmaktadır.

TÜBİTAK-TEYDEB Destekleri

Sanayi Ar-Ge projeleri, proje pazarları, teknoloji transferleri, KOBİ Ar-Ge çalışmaları, öncelikli alanlar araştırma teknolojileri ve girişimcilik vb. konu başlıklarında farklı program destekleri bulunan TEYDEB sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerine fon desteği imkânı sunmaktadır.

3.2.4. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

BSTB tarafından Ar-Ge ve tasarım merkezleri, rekabet öncesi işbirlikleri, Sanayi Tezleri Programı(SAN-TEZ), tekno girişim sermayesi ve teknoloji geliştirme bölgeleri gibi başlıklarda fon desteği sağlanmaktadır. Sağlık alanı Ar-Ge faaliyetleri kapsamında araştırmacılar söz konusu fon desteklerinden uygun olanlara başvuru yapabilmekte ve fon desteği alabilmektedir.

BTSB, SAN-TEZ Programı ile ülkemize katma değer yaratacak yeni ürün ve/veya üretim yönteminin geliştirilmesi, mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılmasına yönelik sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmalarını içeren projelerin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, sağlık Ar-Ge faaliyetleri için SAN-TEZ Programı önemli bir fon desteği potansiyeline sahiptir. Destek oranlarının proje ortağı olan firmanın büyüklüğüne göre değişiklik göstermesi ile farklı ölçekteki işletmeler farklı seviyelerde destekler alarak projelerini gerçekleştirebilme şansına sahiptir.

3.2.5. Kalkınma Bakanlığı

Öncelikli Dönüşüm Programları kapsamında;

- Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
- Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
- Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı

Başta olmak üzere Kalkınma Bakanlığı tarafından sağlık alanı Ar-Ge faaliyetleri için farklı destek mekanizmaları kullanılmaktadır. Sağlık alanındaki araştırma altyapılarının güçlendirilmesi için üniversitelere ve TÜBİTAK gibi araştırma merkezleri olan kamu kurumlarına/kuruluşlarına fon desteği sağlanmış ve sadece bugüne kadar 13 araştırma merkezi, enstitü vb. yapılar kurulmuştur. Bu merkezlerde;

- Tıbbi Cihaz Geliştirme
- İlaç Geliştirme Çalışmaları
- Biyolojik Sistem Araştırmaları
- Hücresel Tedaviler, Doku Mühendisliği
- Biyoteknoloji uygulamaları

- Manyetik Rezonans Görüntüleme Teknolojileri
- Genetik Hastalıklar, Kanser Biyolojisi
- Nanobiyoteknoloji
- Genom Araştırmaları
- Kök Hücre Araştırmaları

gibi başlıklarda çalışmalar yürütülmektedir ve 2023 yılı için olan tıbbi cihaz ve tıbbi malzemenin %20'sinin, ilaç ihtiyacının ise %60'ını yerli üretimle karşılanması hedefine ulaşılması amacıyla katkılar sağlanmaktadır.

3.2.5. Diğer Destekler

Yukarıda bahsedilen kurumlar/kuruluşlar haricinde sağlık Ar-Ge çalışmaları yürütenler farklı kurumların/kuruluşların Ar-Ge çalışmalarına yönelik desteklerinden faydalanabilmektedir. Bu teşvikler Ar-Ge faaliyetlerine yönelik Ar-Ge İndirimi, Gelir Vergisi Stopajı Teşviki, Sigorta Primi Desteği, Damga Vergisi İstisnası ve Teknogirişim Sermayesi Desteği vb. mali konularla birlikte birçok konuya farklı teşvik türleri olarak araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Sağlık Ar-Ge çalışmalarında faydalanılabilecek bazı destekler aşağıda gibidir;

- Ekonomi Bakanlığı tarafından ihracata hazırlık, pazarlama ve markalaşma gibi başlıklar altında destekler bulunmaktadır.
- Ufuk 2020 Programı kapsamında Sağlık, Demografik Değişim ve Refah başlığı başta olmak üzere COST Aksiyonu, CO-FUND Destekleri, diğer uluslararası işbirlikleri vb. gibi birçok farklı kaynaktan fon desteği sağlanabilir.

4. GZFT ANALİZİ

4.1. Güçlü Yönler

- Sağlık alanının BTYK kararları ile öncelikli alan ilan edilmesi ve 10. Kalkınma Planı ile birlikte bağlayıcılığı olan birçok strateji ve politika belgesinde yer alması,
- Ülkemizde uzun süredir var olan her (küçük, orta ve büyük) ölçekteki projeler için destek sistemlerinin varlığı, yeterli seviyede kaynak sağlanıyor olması, ulaşılabilirliğinin zor olmaması ve destek miktarlarının sürekli artış göstermesi,
- Sektörde Ar-Ge konusunda bilgi ve farkındalığın artış gösteriyor olması ve bu konuda kamu kurum/kuruluşlarının faaliyetlerde bulunması,
- Sektörde kalifiye insan kaynakları potansiyelinin yüksek olması,
- Uluslararası işbirliklerinin varlığı (ESFRI, Horizon 2020, EMBO, ICGBE vb.) ve araştırmacı kapasitesi arttırmak adına TÜBİTAK, YÖK, Türkiye Ulusal Ajansı ve diğer kamu kurum/kuruluş uluslararası destekleri (seyahat, proje günleri ve çalıştaylara katılım vb.),
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Ar-Ge faaliyetlerinin istisna olarak daha esnek usullerle gerçekleştirilmesi ve ihalelerde yerli malı teklif eden isteklilerine fiyat avantajı uygulanması,
- Sağlık Ar-Ge projelerine destek sağlayan kurumların/kuruluşların kurum kültürlerinin gelişmiş olması,
- Klinik altyapının güçlü olması ve vaka çeşitliliğinin fazlalığı,
- Araştırmacı personelin istekli olması
- 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda bulunan düzenlemelerin alanı regüle etmesi,
- Sınai mülkiyet kanunu çerçevesinde bir işverene bağlı çalışanların yapmış oldukları buluşlar için hak sahiplerinin koruma altına alınması,
- 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile incelemesiz patent prosedürünün kalkması ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na göre tüm patentlerin incelemeli olması,
- 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile patentleme ve ticari marka tescil süreçlerinin önemli ölçüde kısaltılmış olması,
- İlaç ve tıbbi cihaz sektörü için yerli üretimi destekleyici faaliyetlerde bulunulması,

- Ulusal klinik hizmetlerinin uluslararası rekabet edebilirlik gücü,
- Ar-Ge merkezlerinde ve Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde sağlık teknolojileri üzerine çalışmaların varlığı,
- Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesinin varlığı ve öncelikleri belirleyerek programlama yapması,
- Sağlık kümelenmesi ile ilgili yapıların olması,
- Sanayicilerin ve ihracatçıların girişimci yönünün yeterliliği,
- Pazar büyüklüğü ve sağlık hizmetlerine yüksek bütçe ayrılmasına binaen özel sektörün Ar-Ge yatırımları yapmaya istekli olması,
- Nihai ürüne dönüşen sağlık Ar-Ge çalışmalarının toplum tarafından da takdir ediliyor olması,
- Ar-Ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ürünler için teknolojik ürün deneyim belgesi düzenlenmesi,
- Sağlık sektöründe faaliyet gösteren Kobi sayısının artması ve bu işletmelere bölgesel ve ulusal ölçekte kurum/kuruluş destekleri.

4.2. Zayıf Yönler

- Mevcut mevzuatta yoruma açık alanlar olması sebebiyle, kurumlar/kuruluşlar arasında birbiriyle çelişen düzenlemelere rastlanması ve bazı eşitsizliklerin ortaya çıkabilmesi,
- Sektöre destek veren ve sektörde araştırma yapan kurumların/kuruluşların faaliyet alanlarının net olmaması,
- Sağlık alanında yapılan Ar-Ge faaliyetlerinde yer alan araştırmacıların unvanlarına bağlı kalmaksızın yaptıkları katkılara göre maddi ve manevi açıdan yeterli seviyede teşvik edilmiyor olması,
- Sektörde kamu, üniversite ve sanayi işbirliğinin arzulanan seviyede olmaması ve araştırma yapan kurumlar/kuruluşlar arasında işbirliği platformlarının eksikliği,
- Tıbbi cihazlar için ulusal test protokollerinin olmaması,
- Biyoteknoloji ürünlerinin korunması ve saklanmasına dair mevzuatın bulunmaması, bu ürünlerin belgelendirilmesine ilişkin esasların bulunmaması,
- Pre-klinik çalışmalarla ilgili mevzuatın bulunmaması ve bu çalışmaların sigortalanamaması,
- Ar-Ge faaliyetlerinde yer alan personellerin mevcut kadrolarından dolayı hizmet odaklı çalışmak zorunda olması ve Ar-Ge faaliyetlerine yeterli zaman ayıramaması,
- Multidisipliner çalışmalarda işbirliği düzeyinin düşük olması,
- Sağlık Ar-Ge faaliyetleri neticesinde elde edilen kazanımların sürdürülebilirlik bakımından istenilen seviyede olmaması,
- Ar-Ge çıktılarının patentlenme süreci ve fikri mülkiyet hakları konusundaki bilgi eksikleri ve patentlenen çıktılarının ticarileşme oranının azlığı,
- Uluslararası patentleme maliyetlerinin yüksek olması ve kamu desteği oranının düşük olması,
- Sağlık Ar-Ge faaliyetleri ile ilişkili elektronik altyapıların yeterli seviyede olmaması,
- Klinik araştırmalar kapsamında uygulanan testler ve tedaviler ile hastanın olağan klinik araştırma dışında kalan hastalığa bağlı tedavilerinin kurallarının netleştirilmesi,
- Tıbbi cihaz sektöründe post-market klinik verinin toplanmasına imkân verecek geri ödeme ve araştırma mevzuatı ve imkânının olmaması,
- Araştırma faaliyetleri için ayrı araştırma ünitelerinin kurulmamış olması, Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin özel nitelikli ödeneklerin/bütçelerin bulunmaması,
- Uluslararası mevzuat ve süreçlere uyumsuzluk (biyobanka, bigdata, bulut bilişim vb.),

- İlaç ve aşı kümelenmelerinin eksikliği,
- Kamu ve özel sektör destek mekanizmalarının birbirilerini tamamlayan şekilde kurgulanmaması,
- Ulusal/uluslararası bilgi edinme mekanizmalarının etkin işlememesi,
- Teknoloji transferi süreçlerinde yaşanan sorunlar,
- Araştırmacı ve Ar-Ge ürünlerinin satın alınmasında yaşanan problemler (5018 sayılı kanun) ve gümrük ve mali süreçlerde uluslararası mevzuat uyumsuzluğu (kanunlardan kaynaklanan kısıtlılıklar)
- Farklı fon sağlayıcılardan benzer nitelikli projelere destek sağlanması neticesinde kaynakların etkin kullanılmaması,
- Proje değerlendirme süreçlerinde liyakat eksikliği ve etik sorunlar nedeniyle yaşanan sorunların tamamen bertaraf edilememiş olması,
- Özel sektörün sağlık alanı Ar-Ge harcamalarındaki oranının istenilen seviyede olmaması,
- Hayvan deney çalışmaları için yeterli altyapının olmaması,
- Standarda uygunluk testlerini yapacak referans laboratuvarların (yeterince) bulunmaması,
- Destek değerlendirme süreçlerinin uzun sürmesi,
- Ruhsatlandırma süreçlerinin uzun sürmesi.

4.3. Fırsatlar

- Kamu harcamalarında Ar-Ge ayrılan payın sürekli artış göstermesi ve sağlık alanındaki destek mekanizmalarında da iyileştirmeler yapmaya yönelik çalışmaların güncel ve sürdürülüyor olması,
- İlgili kurumların/kuruluşların sağlık Ar-Ge faaliyetlerinde çalışma ve işbirliğine açık olması,
- Yerli üretim ve sanayi teşviki bilincinin olması, kapasitenin arttırılmak istenmesi,
- Ar-Ge faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan sonuçların yeni müteşebbisleri özendirilmesi,
- Sağlıkta Dönüşüm Projesi'nin sağlayacağı katkılar,
- Sağlık alanı okur yazarlığının artıyor olması,
- Akredite Ar-Ge laboratuvarlar sayısının artıyor olması,
- Sağlık alanı Ar-Ge faaliyetlerinin kapasite artırımına yönelik konuların 6550, 4691, 6676, 5746 sayılı kanunlarda yer alması,
- Ulusal/uluslararası bilgi edinme mekanizmalarının varlığı,
- Mevcut durum analizlerinin değerlendirilerek farkındalığın daha ileri seviyelere taşınması,
- Ar-Ge çalışmaları için vergi indirim ve istisnalarının varlığı,
- Ülkemizdeki hasta popülasyonunun yüksek olması sebebiyle çeşitli ve çok sayıda hasta materyaline erişim sağlanabilmesi ve klinik araştırmalarda kullanılabilmesi,
- Sağlık Bilimleri Üniversitesi bünyesinde EAH'nin tek çatı altında toplanması ve TÜSEB vb. mekanizmaların kuruluyor olması,
- Özel sektörün işbirliği bakımından istekli olması,
- ESFRI, ERIC vb. uluslararası süreçlerin katkıları,
- Sağlık ve biyoteknolojinin öncelikli alan olması,
- Uluslararası teknoloji hızlandırıcılığı ve teknoloji değerlendirme mekanizmasının varlığı,
- Hastane ve kliniklerin mal ve ekipman ihtiyaçları ve yerli ürünlere fiyat avantajı,
- Teknoloji transferi yapabilmeye uygun koşullar,
- Yurtdışında bulunan Türk bilim insanlarının ülkemize geri dönüşleri ya da dışarıdan katkıları,

4.4. Tehditler

- Yapılan Ar-Ge çalışmalarında yurtdışı bağımlılığının yüksek olması, mal-ekipman ihtiyaçlarının uzun sürelerde temin edilebilmesi ve döviz kurundaki dalgalanmalar,
- Yerli Ar-Ge proje çıktılarında olan güvenin düşük olması yerli üretimin kalitesiz olduğuna dair algı,
- Kamu kurumlarında teşkilat yapılanmalarındaki değişikliklerden dolayı bazı kurumların/kuruluşların lağvedilip görevlerinin yeni kurumlara/kuruluşlara devredilmesi neticesinde yaşanan olası bilgi ve iletişim kayıpları sebebiyle kurumsal hafıza eksiklikleri,
- Makroekonomik göstergelerdeki hareketlilikler,
- Karar aşamasındaki yönetici pozisyonlarındaki sirkülasyonlar sebebiyle bürokratik süreçlerde yavaşlıklar,
- Araştırmacı personelin maddi ve manevi açıdan özlük haklarının korunamadığı durumlardan kaynaklı motivasyon eksiklikleri,
- Akreditasyon alanındaki eksiklikler nedeniyle yapılan testlerin uluslararası geçerliliği ile ilgili sorunlar,
- Kaynakların yeterince etkin kullanılamaması,
- Proje değerlendirme süreçlerinde karşılaşılan olumsuzluklar,
- Kamu İhale Kanunu çerçevesinde ihalelerin fiyat rekabetine dayalı düzenlenmesi ve Ar-Ge çıktılarında yönelik istisnaların yeterli seviyede rekabet avantajı sağlayamaması,
- Ar-Ge çalışmalarının yürütülmesi süreçlerinde yeterli seviyede denetim mekanizmalarının geliştirilememiş olması,
- Uluslararası mevcut işbirliği mekanizmalarının kemikleşmiş olması,
- Mevcut yetişmiş araştırmacıların yurt dışına gitmesinin engellenemiyor olması,
- Hasta hakları, sigorta mevzuatı, tıbbi hata vb. konulardaki dünyadaki gelişmelere paralel ülkemizde yaşanan kısıtlılıklar,
- Hâlihazırda pazarda rekabet üstünlüğü bulunan ülkeler ve firmalar ile rekabet edebilme zorluğu,
- Etik Kurul kararları ve uygulamaları bakımından standartlara aykırı yaklaşımların yaşanabilmesi,
- Değişen tedavi eğilimleri ve yöntemleri,
- Araştırma sonuçlarının ticarileştirilme sürecindeki yetersizlikler,

- Kaynakların etkin kullanımı ve dağıtımı üzerine geriye dönük idari, mali ve performans bakımından denetim mekanizmalarının yeterli seviyede olmaması,
- İlgili mevzuattan kaynaklanan kısıtlılıklar,
- Sağlık alanı öncelikli konuların belirlenmesi süreçlerinde sürekliliğin sağlanması ile ilgili yaşanan eksiklikler,
- Kamudaki rol ve görev dağılımlarındaki çakışmalar/eksiklikler/çok başlılık,
- Risk yönetim mekanizmalarındaki eksiklikler,
- Fon sağlayıcıların kendi politikalarında yaşanan olası değişiklikler
- Öngörülmeleyen giderler,
- Klinik çalışmaları için sağlanan desteğin beklentilerin altında olması.

5. ULUSAL SAĞLIK AR-GE EYLEMLERİ VE FAALİYETLERİ

Açıklama:	B: Başlama Tarihi	D: Devam Ediyor	T: Tamamlanma Tarihi
------------------	--------------------------	------------------------	-----------------------------

5.1. Hukuki, İdari ve Mali Düzenlemeler

1. Eylem: Araştırma ve Araştırma Ekibinin Teşviki ve İlgili Süreçlerin Yönetilmesi						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
1.1.Araştırmacıların ücretlerinin arttırılması, araştırmacıya ayrılan paydan alınan vergi oranlarının ve/veya kurum payının düşürülmesi	Maliye Bakanlığı	SB	B	T		
1.2.Araştırmacının çalışma saatlerinin düzenlenmesi			T			
1.3.Araştırmacı dışında ihtiyaç duyulan yardımcı işgücü ve (araştırma hemşiresi, veri kayıt elemanı vb.) yeterli teknik ekipman temini	SB/KHGM, SB/HSGM	TÜSEB, TÜBİTAK,	B	D	D	T
1.4.Sağlık alanında araştırma yapan kurumlarda araştırma birimlerinin kurulması ve araştırma faaliyetlerinde bulunma potansiyeli olan kişilerin alana yönlendirilmesinin sağlanması	TİCCK,	İlgili Birimler	B	T		

2. Eylem: Proje Bazında Devamlılığın Sağlanması Konusunda Düzenlemelerin Yapılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
2.1.Fonksiyonel (görev ve sorumluluklar bazında) proje ekiplerinin oluşturulması ve proje süresince istek dışı tayin, nakil ve yer değiştirmelerinin askıya alınması	SB/YHGM	SB/KHGM, SB/HSGM, TİTCK	B	D	D	D
2.2.Proje kaynağının başka işlerde kullanılamaması, proje sarf kalemlerinin fiyat değişimine karşı korunması	SB/KHGM, SB/HSGM, TİTCK	SB/SGB	B	D	D	D
2.3.Araştırmalarda sağlık Ar-Ge personeline döner sermaye ek ödemesinden yararlanma imkânı verilmesi			B	D	D	D

3. Eylem:Pre-klinik ve Klinik Araştırma İle İlgili Mevzuatın İhtiyaçları Karşılacak Şekilde Revize Edilmesi						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
3.1.Pre-klinik çalışma mevzuatının koşullara uygun güncellenmesi, Pre-klinik çalışmalardaki akreditasyon sorununun çözülmesi, akredite laboratuvarların kurulması	SB	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı	B	D	T	
3.2.Pre-klinik çalışmalarda görev alan personelin sigortalanmasına ilişkin düzenleme yapılması ve yapılan araştırmalardaki sigorta sorununun çözülmesi	TİTCK, Hazine Müsteşarlığı	SGK	B	D	T	
3.3.Klinik araştırmaların en az iki aşamasının yurtiçinde gerçekleştirilemediği takdirde ulusal Ar-Ge hedefleri gözetilerek, kamu kurumlarında (ve kamu kurumu niteliğindeki kurumlarda) çalışan yerli araştırmacıların mali ve sosyal haklarını kısıtlayıcı uygulamaların kaldırılması	BTSB	SB, YÖK, TÜSEB, TÜBİTAK	T			
3.4.Klinik Ar-Ge çalışmalarına önderlik yapacak referans laboratuvarlarının kurulması	SB	BSTB	B	D	T	
3.5.Yurtiçinde ve Yurtdışında akredite olmuş ya da olmamış doğrulama testlerinin envanterinin çıkarılması	SB	SGK, TÜBİTAK	B	T		
3.6.Klinik araştırma etik kurulların işleyişlerine ilişkin usul ve esasların belirlenerek kurulların işleyişlerinin belirli bir standarda bağlanması	BSTB, SB	YÖK, TÜSEB, TÜBİTAK	B	D	T	

4. Eylem: Uluslararası Araştırmacıların İstihdamı ile Ar-Ge Ürünlerini İthalat ve İhracatına Yönelik Mevzuatlara Uyumluluk ve Süreç İyileştirmesi						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
4.1.Yabancı araştırmacıların ülkemizde istihdamına yönelik iyileştirmeler yapılması,	ÇSGB	SB, TÜSEB, Maliye Bakanlığı	B	D	T	
4.2.Ülkemizde çalışan yabancı araştırmacıların ulusal destek programlarına başvurularının sağlanması,	TÜSEB, TÜBİTAK	Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, BSTB	B	D	T	
4.3.Sağlık Ar-Ge ürünlerinin ithalat ve ihracatının önündeki gümrük ve mali süreçlerden kaynaklanan engellerin kaldırılması	Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	SB	B	D	T	

5. Eylem: Tescil, Patent ve Fikri Hakların Korunması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
5.1.Sağlık Ar-Ge çalışmaları çıktılarının korunması için gizlilik sözleşmelerinin hazırlanması	SB/ Hukuk Müşavirliği	Türk Patent ve Marka Kurumu	B	D	D	D
5.2.Fikri hakların üretim aşamasında da korunması ve sağlık Ar-Ge faaliyetlerinde markalaşmaya gidilmesi	SB, BSTB, TÜBİTAK		B	D	D	D
5.3.Fikri mülkiyet / tescil/patent/marka konusunda hakların paylaşılması için hakem heyetlerinin oluşturulması	SB, TÜSEB	Türk Patent ve Marka Kurumu, TÜBİTAK	B	D	D	D

6. Eylem: Sağlık Alanı Kamu İhaleleri Şartnamelerinde Yerli Sağlık Ar-Ge Ürün Desteklerinin Artırılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
6.1.SUT 'un yerli sağlık Ar-Ge ürünlerine fiyat avantajı sağlayacak şekilde düzenlenmesi	SGK	SB, KİK	B	T		
6.2.Yerli sağlık Ar-Ge ürünleri için merkezi şartname havuzu oluşturulması	SB/KHGM	Maliye Bakanlığı, KİK	B	T		

5.2. Stratejik Planlama, Farkındalık Oluşturma ve Kapasite Geliştirme

1.Eylem: Nitelikli Sağlık Ar-Ge Altyapısının Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması							
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci				
			2018	2019	2020	2021	
1.1.Nitelikli sağlık Ar-Ge personeli ve yardımcı personeli sayısının artırılması	SB/SAGEM, TÜSEB,	YÖK, TÜBİTAK	B	B	D	D	
1.2.Yardımcı Sağlık Ar-Ge personelinin yetiştirilmesi için Üniversitelerde/ Enstitülerde lisans ve üstü eğitimlerinde sağlık Ar-Ge derslerinin eklenmesi	YÖK	SB	B	D	D	D	
1.3.Yurtdışı insan kaynağı yetiştirme programlarının ihtiyaçlara uygun olarak yapılandırılması	SB, TÜSEB	Maliye Bakanlığı, YÖK					
1.4.Nitelikli sağlık Ar-Ge personeli ve yardımcı personeli yetiştirmeye yönelik akredite lab., atölye, cihaz vb. teknik altyapı ekipmanlarının artırılması	SB	TÜBİTAK, Kalkınma Bakanlığı	B	D	D	D	
1.5.Ulusal- Uluslararası Bilimsel veri kaynaklarına erişim olanaklarının artırılması	SB, TÜSEB	TÜBİTAK	D	D	D	D	
1.6.Sağlık alanında Proje Danışma Ofisleri ve TTO kurulması ve yaygınlaştırılması	SB/KHGM	Sanayi Odaları, TGB, OSB, TÜBİTAK, TÜSEB	B	D	D	D	

2.Eylem: Farkındalık Arttırmaya Yönelik Çalışmalar ve Multisektörel Sağlık Ar-Ge Faaliyetlerinin Arttırılması

Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
2.1.Sağlık Ar-Ge ürün çıktısının tanıtılması Sağlık Ar-Ge başarı öykülerinin her fırsatta ve ortamda sunulması	SB/SAGEM, TÜSEB	STK'lar SB/Basın Müşavirliği, Medya	B	D	D	D
2.2.Kurumlar/Birimler düzeyinde multidisipliner çalışma grupları ve ünitelerin oluşturulması ve birlikte çalışılabilirliğin desteklenmesi	SB/KHGM, SB/HSGM, TITCK	Sanayi Odaları, TGB, OSB	B	D	D	D

5.3. Ulusal ve Uluslararası İşbirliği ve Koordinasyonu Geliştirme

1. Sağlık Alanında Kamu-Üniversite-Sanayi İşbirliği Platformu Kurulması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
1.1.Sağlık Ar-Ge platformunun 1.2.kurulması ve üst düzey izleme faaliyetlerinin planlanması için özel hükümler içeren ayrı bir işbirliği çalışmasının hazırlanması	SB, TÜSEB	BSTB, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, YÖK, TOBB, STK'lar	B	T		
1.3.Düzenli toplanan ve karar yetkisi olan bir yapının oluşturulması			B	T		
1.4.Alınan kararların uygulama mekanizmasının oluşturulması			B	T		
1.5.Bütünleşik inovasyon programların oluşturulması ve bunların desteklenmesi			B	D	D	D
1.6.Paydaşlar arası koordinasyonun sağlanması sağlık Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin ortak bir veri tabanının oluşturulması			B	D	D	D

2.Eylem: Ulusal/Uluslararası İşbirliklerinin Kapasitelerinin Artırılması ve Sürdürülebilirliğinin Sağlanması

Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
2.1.Sağlık Ar-Ge çalışmaları için uluslararası işbirlikleri konusunda mevcut durumun ve pazarın belirlenmesi ve ufuk analizi yapılması	TÜBİTAK, TÜSEB	SB, TİTCK, Ekonomi Bakanlığı, BSTB, Kalkınma Bakanlığı,	B	D	T	
2.2.Uluslararası işbirliği olarak ortak çağrıya çıkılması		SB, TİTCK	B	D	D	D
2.3.Stratejik ortaklıkların kurulması	TÜBİTAK, SB, TÜSEB	BSTB, Kalkınma Bakanlığı	B	D	D	D
2.4.Başarılı yabancı araştırmacı ve araştırma kuruluşlarına yönelik çağrı ve burs programlarının açılması	TÜBİTAK, TÜSEB	YÖK, ÇSGB	B	D	D	D
2.5.İhtiyacı karşılamak için Sanayi İşbirliği Programı (SİP) modelinin kullanılması	SB/SYGM	BSTB SB, Kalkınma Bakanlığı, TÜSEB, TÜBİTAK	B	D	D	D
2.6.Sağlık Sektöründe Konu Odaklı Kümelenmelerin Oluşturulması (İlaç, aşı kümelenmeleri vb.)	TÜBİTAK, SB	Kalkınma Bakanlığı, TÜSEB, Üniversiteler, BSTB				

3.Eylem: Destek Mekanizmalarının Birbirlerini Tamamlayıcı Tarzda Yapılandırılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
3.1.Sağlık Ar-Ge desteklerinin temel araştırmadan ticarileştirmeye kadar olan aşamalarının bütüncül bir mekanizma ile yapılandırılması	TÜBİTAK, TÜSEB	BSTB, Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, Ekonomi Bakanlığı	B	D	T	
3.2.Sağlık alanında yenilikçi teknolojilere yönelik proje pazarı çağrılarının yapılması	TÜBİTAK, TÜSEB	BSTB	B	D	D	D

5.4. Destek Mekanizmalarının, Finansman Yöntemlerinin ve Öncelikli Sağlık Ar-Ge Alanlarının Düzenlenmesi

1.Eylem: Türkiye’de 2000 Yılı Sonrası Finanse Edilmiş Sağlık Ar-Ge Faaliyetlerinin Analizinin Yapılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
1.1.Dünya genelinde sağlık alanında öne çıkan, etki değeri yüksek bilim ve teknoloji alanlarının belirlenmesi	TÜBİTAK, TÜSEB, SB	Üniversiteler, Kamu Kurumları, İlgili Bakanlıklar	B	T		
1.2.2000 yılından sonra sağlık alanında Türkiye’de Dünya ortalamasının üzerinde etki değerine sahip olan bilim ve teknoloji alanlarının belirlenmesi.			B	T		
1.3.Başarılı işletilebilen ve çıktıları başarı öykülerine dönüşen sağlık Ar-Ge proje destek mekanizmalarının analizi			B	T		
1.4.Dünyadaki başarılı sağlık Ar-Ge destek sistemlerinin incelenmesi ve Türkiye’ye adaptasyonu çalışmaları			B	T		

2.Eylem: Öncelikli Alanların Belirlenmesine İlişkin Yöntemlerin Önündeki Engel ve/veya Eksik Mevzuat Düzenlemesinin Yapılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
2.1.Yurtiçinde geliştirilmiş ürünler için geri ödemeye yönelik düzenleme yapılması (SGK’nın geri ödeme garantisi vermemesi sebebiyle öncelikli olarak belirlenecek alan / ürün sayısının kısıtlı olması)	SGK	BSTB, SB, TÜBİTAK	B	T		

3.Eylem: İhtiyaç ve Yetkinlik Analizine Yönelik Veri Alt Yapısının Güçlendirilmesi ve Sürdürülebilirliğin Sağlanması

Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
3.1.Yetkinlik analizi yapılabilmesi için insan kaynağı potansiyelinin doğru tespitine ilişkin mevcut sistemlerin geliştirilmesi (ARBİS, YÖKSİS ve İK'ya ilişkin diğer veri tabanlarının doğru ve güncel bilgiye erişim sağlayacak şekilde senkronize edilmesi / güncellenmesi)	SB, TÜBİTAK, YÖK	SGK, TÜSEB, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, İlgili STK'lar				
3.2.Küresel eğilimleri dikkate alarak ihtiyaç ve yetkinlik Analizine Yönelik verilerin kullanılabilirliğini sağlamak için teknik komisyon oluşturulması	SB, TÜBİTAK, YÖK	SGK, TÜSEB, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, İlgili STK'lar	B	T	-	-
3.3.Elektronik hasta kayıt sistemlerinin veri madenciliği yönünden geliştirilmesi			B	T	-	-

5.5. Çıktıların Ticarileştirilmesi, Yaygınlaştırılması ve Etkin Kullanılması

1.Eylem: Ruhsatlandırma ve Belgelendirme Süreçlerinin Hızlandırılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
1.1.İlaç Ar-Ge çalışmalarında ruhsatlandırma ve belgelendirme işlemlerinin hızlandırılması	TİTCK	SB, TÜBİTAK, TÜSEB	B	T		

2.Eylem: Sınai Mülkiyet Hakları Tescil Süreçlerinin Kolaylaştırılması, Sağlık Alanındaki Ürünlerin Markalaşması için Desteklerinin Artırılması						
Eyleme Ait Faaliyetler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Eyleme Ait Faaliyetin Süreci			
			2018	2019	2020	2021
2.1.Tescil maliyetleri için verilen desteklerin tek bir kurum tarafından organize edilmesi	TÜBİTAK, SB	TÜSEB, Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, Türk Patent ve Marka Kurumu	B	D	T	
2.2.Tescil maliyetleri için verilen destek oranlarının artırılması			B	D	T	
2.3.Patent alan firmaların, patentli ürünlerinin 2yıl içerisinde ticarileşmesi durumunda ek teşvike hak kazanması			B	D	T	
2.4.Sağlık Ar-ge faaliyetlerinde kalite-kontrol mekanizmalarının devreye sokulması	TÜSEB	Ekonomi Bakanlığı, SB, STK'lar	B	D	T	

SONUÇ

Ülkelerinin stratejik ve ekonomik önem taşıyan öncelik alanlarına yönelik çalışmaları oldukça önemlidir. Türkiye'nin 2023 vizyonunu kapsamında gerçekleştirmek için belirlediği dört adet sosyo-ekonomik hedeften biri "Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi" dir. Bu hedefe ulaşabilmek için "Sağlık ve Yaşam Bilimleri Alanında Yetkinleşme" üzerinde yoğun bir şekilde durulması ve sorunlarının aşılması gereken temel bir başlıktır. Bahsedilen yetkinliği kazanmak ve dışa bağımlılığı azaltarak ülkemiz üzerindeki ekonomik yükü hafifletmek için sağlık sektörüne önemli görevler düşmektedir. Yerli ve yabancı nitelikli araştırmacı sayısının artırılması; öncelikli alanlar belirlenerek temel araştırma programlarının oluşturulması; yerli ve yabancı özel sektör ile yakın işbirliği içinde çalışacak akredite araştırma, test ve ölçüm merkezlerinin kurulması; sürdürülebilir Ar-Ge, üretim, ticarileştirme için alternatif finansal modeller ile programlar tasarlanması ve Ar-Ge destek programlarının geliştirilmesi gibi birçok başlıkta sağlık Ar-Ge kapasitesini arttırmaya yönelik çalışmadan söz edilebilir.

Bu kapsamda, Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde ve ilgili kurumların katkısıyla hazırlanan Ulusal Sağlık Ar-Ge Eylem Planı'nda yer alan ülkemizin sağlık Ar-Ge faaliyetleri ile ilgili eylemler ve eylemlere ait faaliyetler konuyla ilgili paydaşlarla yapılan çalıştay çıktıları ve sonrasındaki kurum/kuruluş görüşleri, ülkemiz politikaları ve uluslararası eğilimler de göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Beş ana hedef altında yer alan eylemler ve eylemlere ait faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile ülkemiz sağlık Ar-Ge çalışmalarında üstün rekabet gücüne ve önemli bir sağlık Ar-Ge merkezi olma potansiyeline sahip ülkeler arasında olunmasına önemli katkılar sağlanacaktır.